

Mensen in Beweging (landen-overstijgend)

Het vernieuwen van onze missionaire
manier van werken

Mindanao, Filipijnen – Eerste *Interfaith Peacebuilding Training*

AMA Programmavoorlegging 2020

Inhoudsopgave

1. Introductie.....	3
2. Inzicht in gedrag voor vrede.....	4
Programma.....	4
Over 2019	4
Plannen voor 2020	5
3. Interreligieuze Vredesopbouw.....	6
Programma.....	6
Over 2019	6
Plannen voor 2020	7
4. Inclusieve Vredesopbouw.....	8
Programma.....	8
Plannen voor 2020	8
5. Gender en religie	9
Programma.....	9
Over 2019	10
Plannen voor 2020	10
6. Budget 2020	11

1. Introductie

Mensen in Beweging is een nog nieuw, landen-overstijgend programma gericht op vernieuwing van onze missionaire manier van werken, ook in de toekomst. Samen met lokale partnerorganisaties uit diverse landen werken we aan kennis en inspiratie om de uitdagingen in het werk beter aan te pakken. Binnen het programma wordt daarom gezocht naar krachtige, vernieuwende netwerken van missionaire partners.

Centraal in het programma staat het in beweging brengen van mensen. Dit willen we doen door niet alleen kennis van mensen te vergroten, maar ook door factoren als gedrag, emotie en spiritualiteit die de mens sturen te betrekken in ons werk. Om dit op een zinvolle manier te doen, verdiept Mensen met een Missie zich komende jaren in theoretische inzichten en modellen, en voert gesprekken met kennishouders en creatieve meedenkers, en met partnerorganisaties. Binnen het programma richten we ons op vier aandachtsgebieden: inzicht in gedrag gericht op vrede, interreligieus vredeswerk, inclusieve vredesopbouw, en gender en religie.

Inzicht in gedrag gericht op vrede

Mensen met een Missie wil samen met haar partners expertise opbouwen in het bewerkstelligen van gedragsverandering ten gunste van alle landenprogramma's. In veel sectoren, zoals gedragswetenschappen of marketing, is al veel kennis opgebouwd over verandering in percepties en gedrag van mensen. We bestuderen strategieën vanuit hun perspectief en samen kijken we welke elementen we kunnen gebruiken voor effectieve vredesopbouw.

Interreligieuze vredesopbouw

In 2018 zijn we begonnen met het zoeken naar manieren om de religieuze betrokkenheid van mensen te benutten in ons vredeswerk. Sindsdien werken we met lokale partners uit verschillende Afrikaanse en Aziatische landen aan het vormgeven van een nieuwe interreligieuze vredesopbouw-methode, met verrassende resultaten.

Inclusieve vredesopbouw

Een nieuw initiatief in 2020 is het expliciet aandacht besteden aan vredesprocessen die gekenmerkt worden door machtsverhoudingen anders dan religieuze spanningen, zoals landproblematiek, etniciteit of klimaatverandering. Werkend aan een kwaliteitsimpuls voor de missie van de organisatie om wereldwijd vredes- en verzoeningsprocessen te ondersteunen. Dit moet nauw aansluiten bij de realiteit in de landenprogramma's en een antwoord bieden aan leemtes daarin.

Gender en religie

Op het gebied van vrouwenrechten kan religie onderdrukkend werken, maar het biedt veel vrouwen ook houvast, inspiratie en een bron van kracht. Door met onze lokale partners *faith-based* methodes op het gebied van vrouwenrechten te ontwikkelen en kennis uit te wisselen, willen wij een krachtigere impuls geven aan het verbeteren van de positie van vrouwen in lokale vredes- en verzoeningsinitiatieven en het tegengaan van gender-gerelateerd geweld.

2. Inzicht in gedrag voor vrede

Programma

Vaak wordt binnen projecten rondom vredesopbouw de nadruk gelegd op bewustwording, logica en argumentatie. Er zijn echter veel meer factoren van invloed op de manier waarop mensen zich gedragen en keuzes maken. We vinden het belangrijk dat ons vredeswerk verrijkt wordt met inzichten in andere sectoren, zoals marketing en geesteswetenschappen. Op die manier willen we onze strategieën een stap verder brengen: van kennis en bewustwording naar verandering in percepties en gedrag. Om daar gericht kennis en inzichten op te verwerven hebben we de werkgroep *Behavioral Insights and Marketing for Peace – BIM for Peace* opgericht. Een vakgebied als marketing richt zich immers met name op gedragsverandering.

Samen met onze lokale partners zullen wij de huidige aanpak herzien aan de hand van bruikbare inzichten. Deze hebben vaak te maken met primaire drijfveren van mensen en het 'sturen' van menselijk gedrag door in te spelen op hun onderbewustzijn. Zo krijgen wij meer inzicht in effectieve interventies en strategieën die gericht zijn op daadwerkelijke gedragsverandering. Daarnaast creëert het nieuwe kansen voor Mensen met een Missie om zich te profileren als deskundig op het gebied van toepassing van inzichten uit o.a. gedragswetenschappen en marketing binnen vredesopbouw. Dit geeft nieuwe mogelijkheden met betrekking tot het opbouwen van netwerken en fondsenwerving.

Wat we doen: de werkgroep *BIM for Peace* is in gesprek met deskundigen op marketing, vredesprocessen, jongerenwerk en gedragswetenschappen als psychologie om tot nieuwe inzichten te komen. Aan de andere kant zullen we samen met onze lokale partners de nieuwe strategieën optimaliseren door ze in de unieke lokale context van de partnerorganisaties uit te voeren. Om te beginnen gaat het om meer inzicht in *hoe* je tot gedragsverandering komt; het *wat*, toepassing van nieuwe inzichten, wordt lokaal in de landenprogramma's ingevuld.

Over 2019

Op creatieve wijze is gezocht naar een goede manier om kennis en inzichten te verzamelen die bruikbaar zijn in vredeswerk aan de basis. In najaar 2019 kwamen vier deskundigen met de projectleiders van Mensen met een Missie bij elkaar. Hun deskundigheid ligt op het terrein van gedragswetenschappen, marketing, politiek en religie. De hoofdvraag was hoe je vanuit waardevolle inzichten over menselijk gedrag aan vredesopbouw kon werken. Besproken aspecten waren hoe oer-, sociale – en rationale drijfveren zich verhouden tot elkaar; waarom de inzet van jongeren als 'ambassadeurs' om hun leeftijdsgenoten in beweging te krijgen wel of niet werkt; en hoezeer de mogelijkheid om zelf keuzes te maken iemands gedrag beïnvloedt. De bijeenkomst leverde een goede basis voor verdere gesprekken op.

Tijdens een zogenoemd 'expert-diner' voerden 4 gedragsdeskundigen een gesprek met Mensen met een Missie. De vraag hoe zij op basis van inzichten vanuit hun eigen vakgebied zouden werken aan vredesopbouw stond centraal. "Geef mensen de vrijheid om zelf stappen te zetten. Daardoor voelen zij controle, krijgen zij zelfvertrouwen en merken zij dat ze iets teweeg kunnen brengen. Bij jongeren hebben leeftijdsgenoten veel invloed, en daarnaast ook idolen wier voorbeeld zij willen volgen. En door bijvoorbeeld te laten zien waar het wél goed gaat, laat je positief gedrag eruit springen."

In 2019 is volgens plan hard gewerkt aan het opbouwen van een netwerk van deskundigen en organisaties waarmee samengewerkt kan worden om bruikbare elementen toe te passen in de bestaande programma's van AMA/Mensen met een Missie.

Plannen voor 2020

Bij het verwerven van toepasbare kennis en inzichten over gedragsverandering in processen van vredesopbouw leunen we op vier pilaren:

- Deskundigen raadplegen over concrete voorbeelden uit landenprogramma's;
- Netwerk vormen met organisaties die vergelijkbaar werk doen, zoals Humanity United of Critical Mass, zodat we bekender worden als organisatie die werkzaam is op dit terrein; en om mogelijkheden voor samenwerking en/of cofinanciering te verkennen;
- Bruikbare nieuwe inzichten delen en kennis vergroten binnen de organisatie en met aanspreekpunten ('focal points') in de landenprogramma's via gesprekken en workshops;
- Experimenteren en leren door samen met deskundigen aan de hand van een specifiek programma na te denken over mogelijkheden tot gedragsverandering, dan inzichten toe te passen in een programma en bij te houden in hoeverre dat werkt, zodat we daarvan leren en ervaring opbouwen.

3. Interreligieuze Vredesopbouw

Programma

In de context van lokale partnerorganisaties spelen vaak conflicten waarin religie een rol speelt. Religie is vaak niet de bron van het conflict, maar is er wel vaak mee verweven. Het wordt vaak gezien als een ideologie die bestreden of gecorrigeerd moet worden. Mensen met een Missie gaat uit van religie als onlosmakelijk deel van de leefwereld van mensen, van sociale structuren, rituelen en gebruiken, verweven met hoe mensen zichzelf, de wereld en relaties met elkaar ervaren. Vanuit die overtuiging streeft Mensen met een Missie het doel na om religie, en met name de sociale kracht van religie, een belangrijke rol te laten spelen bij vredesinitiatieven. In de wereld van vandaag zien we groeiende intolerantie en fundamentalisme. We steunen lokale initiatieven om interreligieuze samenwerking te versterken. Initiatieven die conflicten met een religieuze achtergrond voorkomen of verminderen. Die initiatieven richten zich op het vergroten van tolerantie en het voorkomen en verminderen van spanningen en radicalisering. We bouwen bruggen met mensen die lokaal kansrijke initiatieven nemen, versterken hun stem en verbinden hen op verschillende niveaus, lokaal, nationaal en internationaal.

Binnen dit programma willen wij onze inhoudelijke expertise op het terrein van religie en vredeswerk vergroten. Dit doen we door een eigen methodiek en eigen werkvormen te ontwikkelen die we in verschillende landen uitvoeren. Zo heeft Mensen met een Missie trainingen in Mindanao (Filipijnen) en Mombassa (Kenia) georganiseerd en gefaciliteerd, samen met anderen. De nadruk lag op leiderschap in lokale organisaties en de religieuze ervaring van mensen in de dagelijkse praktijk. Dit is onderdeel geworden van onze unieke 'Mensen met een Missie-strategie' die nog in ontwikkeling is. De ervaringen in Mindanao vormden de basis voor de tweede training in Kenia.

Daarnaast gaan we vanuit onze interreligieuze vredeswerk-initiatieven *best practices* identificeren en uitwerken. Deze meest doeltreffende manieren van werken illustreren wat Mensen met een Missie verder kan doen en ontwikkelen op dit terrein. In verschillende landenprogramma's zijn al goede voorbeelden van interreligieuze vredesopbouw zichtbaar. Deze gaan we benutten om de methodiek uit te diepen.

Over 2019

Na de bemoedigende resultaten van de vijfdaagse training in 2018 in Mindanao, Filipijnen, is de training in Mombassa, Kenia gegeven in juli 2019.

Aan de Keniaanse kust worden de traditioneel goede interreligieuze verhoudingen al langer onder druk gezet door spanningen, radicalisering en geweld.

De training *Interfaith Experience* werd samen met twee Keniaanse deskundigen uitgevoerd. De 31 deelnemers waren actieve vredeswerkers in lokale gemeenschappen, het merendeel uit Kenia, een aantal uit andere landen; zij vertegenwoordigden de grootste religies. Zij gingen samen in gesprek over hun vooroordelen, eigen overtuiging en ervaringen en stapten daarmee over hun schroom heen om dat te doen, in grote vertrouwelijkheid.

Rollenspelen, bezoek aan vieringen van verschillende geloven, reflectie en intensieve persoonlijke gesprekken maakten deel uit van de training.

De eerste resultaten zijn al zichtbaar: deelnemers gebruiken de werkwijze nu zelf in hun werk en omgeving, waardoor gesprekken effectiever worden; in Mombassa is een interreligieus jongerenforum opgezet; over en weer helpen deelnemers, moslims en christenen, elkaar in de groepen en gemeenschappen waar zij werken, zoals in een dorp waar vrouwen te maken hebben met radicalisering. Het idee achter de

training is om de toegevoegde waarde van religie als instrument voor vredesopbouw te ontdekken en de deelnemers kennis te laten maken met deze methodiek van interreligieus vredeswerk. De evaluaties in Mindanao en Mombassa maken duidelijk dat deelnemers de inbreng van persoonlijke ervaringen in combinatie met religieuze betrokkenheid en hun werk heel waardevol vinden.

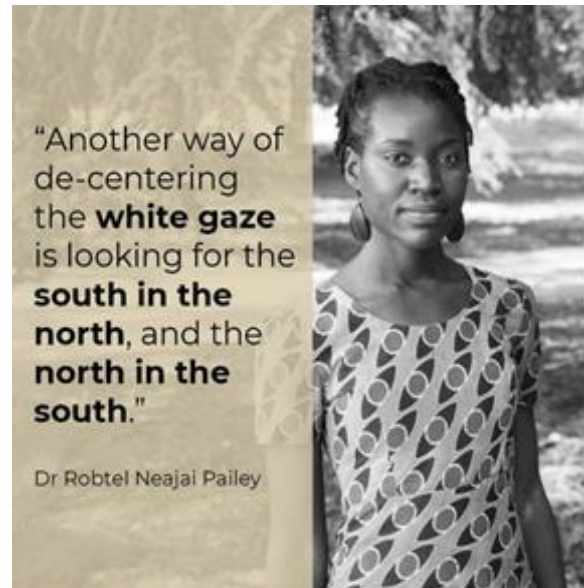
Plannen voor 2020

- Trainingen in landen als Kameroen, India en Indonesië, deel uitmakend van inhoudelijke versterking van de landenprogramma's. Het samenwerken met lokale en internationale deskundigen zorgt voor bredere kennis, ervaring en onderlinge uitwisseling op interreligieuze vredesopbouw op een nieuwe manier. De trainingen worden geëvalueerd en de methodiek wordt verder uitgewerkt. Daarbij hebben we een langetermijnperspectief voor ogen. Na een training zetten we er op in dat de deelnemers contact met ons en met elkaar blijven houden, zodat er een kennisnetwerk op het gebied van interreligieus vredeswerk ontstaat. We leren door te doen, mede op basis van wat collega's als verantwoordelijken van de landenprogramma's inbrengen op dit terrein.
- Jongerenuitwisselingen in samenwerking met Gemeente Den Haag en partnerorganisaties in Kenia en Indonesië. De eerste in Kenia, de tweede in Nederland. Het doel is kennisoverdracht tussen onze partners en Gemeente Den Haag op het gebied van lokale vredesinitiatieven en de-radicalisering van jongeren. Dit plan komt voort uit ons lobbywerk rond religie en buitenlandbeleid, dat in mei 2019 leidde tot een *expert-meeting* met bijna 100 deskundigen. In een presentatie lichtte Mensen met een Missie positieve voorbeelden vanuit het partnernetwerk toe over werken aan religie, vrede en recht. De bijeenkomst werd samen met Cordaid, PAXforPeace, PrismaWeb, de VU en het Ministerie van Buitenlandse Zaken georganiseerd.
- Samenwerking met de universiteiten van Groningen en Utrecht, voorbereiding in het kader van kennisverbreding en lobby, onder meer over religieuze drijfveren achter radicalisering.

4. Inclusieve Vredesopbouw

Programma

Binnen het programma Mensen in Beweging is dit jaar een nieuwe themagroep gestart met de naam *Inclusieve Vredesopbouw*. Het vraagstuk van macht, positie en identiteit speelt in de wereld op alle niveaus een belangrijke rol. Het is belangrijk dat Mensen met een Missie daar als organisatie en als individuele medewerkers van doordrongen is en over reflecteert. Om verandering in ongelijkwaardige machtsverhoudingen te brengen richt de themagroep zich op de eigen organisatie, de lokale samenwerkingspartners en het ministerie van Buitenlandse Samenwerking als vertegenwoordiger van de formele ontwikkelingssamenwerking. Centraal daarbij staat de vraag hoe het 'partnerschap' tussen ons als 'geldgever' en lokale partners als 'geldontvangers' functioneert, en hoe we op een meer gelijkwaardige manier kunnen samenwerken bij het ondersteunen van vredesprocessen.

Plannen voor 2020

In 2020 wordt gewerkt aan de volgende aspecten:

- (Zelf)reflectie over fundamentele ongelijkheid in hoe mensen met verschillende achtergronden bekeken en behandeld worden in onze samenleving, door onszelf en door officiële instanties, ook als wetten gelijkheid aan iedereen toekennen: naleving is iets anders. De actualiteit van het opkomen voor gelijkwaardigheid en eerlijke behandeling vanuit de *black lives matter*-beweging in combinatie met ons werk in en vanuit Nederland wijst ons op de noodzaak om onze geprivilegieerde situatie als 'witte westerling' onder de loep te nemen. Het doel is kritisch bewustzijn creëren en machtsdeling. Dat doen we door begrippen te definiëren; lering te trekken uit discussies en onderzoeken over gelijkwaardig samenleven en -werken; intern keuzes te maken over communicatie en werving van medewerkers; een netwerk te vormen met organisaties als Mama Cash en Tear UK; te bepalen hoe en waar we verschil kunnen maken in samenwerking met collega's en onze lokale partners; en daarover te publiceren;
- (Lokale) conflictoplossing en verzoening komen door het voorgaande in een ander licht te staan. Machtsongelijkheid in internationale samenwerking zal aan de hand van concrete gevallen in de landenprogramma's als in Zuid-Sudan en Colombia gezamenlijk bestudeerd worden om uit te komen op suggesties

ter verbetering van de onderlinge verhoudingen en grotere gelijkwaardigheid met lokale partners;

- Samenwerking met andere instanties die voorgaande onderwerpen als prioriteit hebben gesteld, zoals de werkgroep *locally led peacebuilding* van de internationale samenwerkingsorganisatie PSFG (Peace and Security Funders Group), en Catalyst for Peace, waarbij diversiteit, kansengelijkheid en erbij horen centraal staan. Gezamenlijk wordt een gesprekshandleiding ontwikkeld.

5. Gender en religie

Programma

Mensen met een Missie werkt in verschillende landenprogramma's met partnerorganisaties aan het versterken van een meer gelijkwaardige positie van vrouwen in lokale vredesopbouw en het tegengaan van gender-gerelateerd geweld. We streven er samen naar dat vrouwen en mannen dezelfde kansen en mogelijkheden krijgen en dat er tussen hen gelijkwaardige machtsrelaties zijn. Het is hierin belangrijk dat vrouwen, samen met mannen, aan de verbetering van hun positie kunnen werken binnen hun eigen context en vanuit hun eigen belevingswereld.

Voor de meeste mensen met wie Mensen met een Missie werkt, vormt religie een belangrijke bron van kracht en een belangrijk deel van hun identiteit. Binnen de religieuze context zijn ook beperkende krachten werkzaam, maar het geloof is voor veel mensen – juist ook voor vrouwen – een houvast en bron van hoop en inspiratie. We staan binnen de organisatie dan ook open voor het leren over hoe religie op zodanige manier ingezet kan worden, dat het voor vrouwen en meisjes als een bevrijdende kracht werkt. Voor Mensen met een Missie een reden temeer om vanuit een *faith-based* perspectief te werken. Samen met onze partners willen we werken aan het uitwisselen en ontwikkelen van methodes die religie herkennen als een belangrijke schakel. We willen de diepste drijfveren van mensen in ons werk betrekken, alsook de verschillende actoren binnen de religieuze context. Het delen van kennis is hierbij essentieel; uitwisseling en kritische wederzijdse bevraging kunnen hierbij helpen. De uitdaging is daarbij om in ons werk gendergelijkwaardigheid te bevorderen, en tegelijkertijd ruimte te geven voor ieders denken over genderrollen.

Eén van de manieren waarop Mensen met een Missie religieuze ideeën, praktijken en ervaringen in de programma's betreft, is door te werken met de achterliggende teksten. Genderongelijkheid wordt meer dan eens gelegitimeerd door interpretaties van bepaalde Bijbel- of Koranteksten. Via cursussen met contextuele Bijbellezing of Koranstudie is een herinterpretatie van teksten mogelijk vanuit een gelijkwaardiger perspectief. Ook kunnen er versterkende of bevrijdende teksten uit hetzelfde heilige boek naast gezet worden. Of worden interpretaties van de heilige Schriften gedeeld die gendergelijkwaardigheid steunen.

We gaan in de landenprogramma's samenwerkingsverbanden met religieuze leiders aan en zoeken aansluiting bij lokale religieuze structuren. Door hun bijzondere en sterke positie in de samenleving zijn religieuze leiders in de positie om discussie over geweld tegen vrouwen te stimuleren en te beïnvloeden. Dit maakt hen onmisbaar wanneer het gaat om het bevorderen van gendergelijkwaardigheid.

Over 2019

In augustus 2019 hebben we een uitwisseling tussen 33 vertegenwoordigers van 18 partnerorganisaties in Bolivia, Colombia, Mexico en Uganda gerealiseerd. Samen met onze partners die op het thema gender en religie actief zijn, zijn daar doeltreffende methodes geïdentificeerd. Deze methodes, werkmaterialen en praktische oefeningen worden binnen ons partnernetwerk uitgewisseld, zodat onze partners ook van elkaar kunnen leren hoe in hun gemeenschappen geweld tegen vrouwen tegen te gaan. Zo gaan we meer concrete voorbeelden van wat wij op dit terrein doen in kaart brengen, en duidelijker in beeld brengen hoe wij er via onze missionaire benadering in slagen verandering te creëren.

Uitwisseling in Bolivia, aug. 2019

John & Deborah (Uganda): *In Afrika denken veel mensen dat Gender Based Violence een probleem van Afrika is. Ook al komen we hier op de bijeenkomst in Bolivia uit verschillende landen, we blijken soortgelijke problemen te hebben. We leren hoe ze hier in Bolivia mee omgaan en wat bruikbaar is voor ons. Dat nemen we mee terug naar huis. Het is belangrijk andere ervaringen te kennen. "Als je het eten van een ander niet proeft, dan denk je dat je moeder de beste kok is."*

Plannen voor 2020

Het programma 'Gender en religie' is nog vrij nieuw, maar Mensen met een Missie werkt al langer aan de versterking van de positie van vrouwen in vredes- en verzoeningsprocessen, en dat doen we sinds een paar jaar steeds meer door ons niet alleen op vrouwen, maar ook op mannen te richten. In 2020 is het de bedoeling dat we ons op het vlak van gender en religie verder positioneren en onze kennis en expertise verder opbouwen.

We willen onze expertise vergroten door het thema gender en religie bij meer mensen te introduceren en actief deel te nemen aan het debat binnen (nieuwe) thematische netwerken op drie niveaus:

- Door extern op platforms van vrouwencollectieven en donororganisaties die actief zijn op het terrein van vrouwenrechten en vrede het belang van de rol van religie te benadrukken. En het debat te verbreden naar gerelateerde onderwerpen. Zo willen wij minstens twee concrete nieuwe samenwerkingsverbanden met collega-organisaties, kenniscentra en anderen aanhalen en daar de toegevoegde waarde van gender en religie tonen. Voorbeelden van samenwerkingsverbanden zijn de *Peace and Security Funders Group* en het bredere Nederlandse netwerk van *WO=MEN*.

- Door als themagroep met lokale partnerorganisaties uit Bolivia en Colombia verder in gesprek te zijn om ieders kennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Dat doen we met de bedoeling om effectieve werkwijzen te leren kennen en ontwikkelen, zodat het positieve effect van inspanningen om gendergelijkwaardigheid te bevorderen wordt vergroot;
- Door intern programmacollega's te ondersteunen en samen te reflecteren aan de hand van dilemma's uit de verschillende landenprogramma's. Daardoor bouwen we meer toepasbare kennis en inzichten op.

Met bovenstaand plan werkt Mensen met een Missie eraan dat er meer aandacht komt voor het thema gender en religie. Dit doen we ook door het organiseren van evenementen, zoals tijdens Internationale Vrouwendag op 8 maart, en Internationale Dag tegen Geweld tegen Vrouwen op 25 november.

6. Budget 2020

Budget 2020 Mensen in Beweging			
Financiering themagroepen			
1	<i>Inzicht in gedrag voor vrede*</i>	€54.000	
2	<i>Interreligieuze vredesopbouw*</i>	€104.500	
3	<i>Inclusieve vredesopbouw*</i>	€27.000	
4	<i>Gender en religie*</i>	€42.750	
TOTAAL Programma AMA		€ 228.250	100%

*Toelichting bij het budget:

De themagroepen maken in 2020 kosten voor

- Publieksactiviteiten om het onderwerp op de kaart te zetten
- Uitwisselingsbijeenkomsten, zoals de jongerenuitwisseling in Kenia ism Gemeente Den Haag, en trainingen met/voor partnerorganisaties
- Programma-ontwikkeling, ontwikkeling trainingsmodule *Interfaith Peace Experience* ihkv Interreligieuze Vredesopbouw
- Inhuur expertise en onderzoek

Vragen?

**Graag vertellen we u meer!
U kunt contact opnemen met de
programmaverantwoordelijken**

Inzicht in gedrag voor vrede

Tjeerd Rienstra

TjeerdRienstra@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 34 03 91 32

Interreligieus vredeswerk

Stephanie Joubert

StephanieJoubert@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 30 54 00 73

Inclusieve vredesopbouw

Andrea Rodriguez Frohwein

AndreaRodriguezFrohwein@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 30 81 94 84

Gender en religie

Marjolein Westerhof

MarjoleinWesterhof@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 23 87 52 75

of met

Relatiebeheer religieuzen

Jacinta Puntman

JacintaPuntman@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 51 88 43 47